

Iwona Sójkowska

iwona.sojkowska@ebib.pl

Anna Filipowicz

anna.filipowicz@ebib.pl

Stowarzyszenie EBIB

Coś się kończy – coś zaczyna

Różne emocje towarzyszyły redaktorom przygotowującym ostatni numer „Biuletynu EBIB”. Radość, a jednocześnie obawa z powodu dużej liczby tekstów; ciekawość treści podyktowana tematem przewodnim „Bibliotekarstwo z przyszłością”, ale też stres z powodu niedoboru czasu na przygotowanie publikacji w założonym terminie, szczęście wspólnego tworzenia dzieła i smutek, bo to już ostatnia praca zespołu redakcji EBIB. W trakcie przygotowań nasuwały się też różne przemyślenia: czym przez 25 lat był EBIB dla bibliotekarzy, co dalej z polskim bibliotekarstwem, jak widzą przyszłość bibliotekarzy, w większości „wychowani na EBIB-ie”? A może na wszelkie bibliotekarskie rozterki remedium będzie sztuczna inteligencja? Hasło sztuczna inteligencja (AI) pojawia się w większości artykułów jako znak przyszłości, podczas gdy zjawisko to już nas otacza w postaci informacyjnych botów, reklam, filmów czy wreszcie kontroli naszego życia poprzez różne programy, systemy, media. To znak, że bibliotekarzom nie zostało zbyt wiele czasu, żeby się włączyć do gry.

W numerze staraliśmy się przedstawić wizje bibliotekarstwa przyszłości z różnych perspektyw. W zgromadzonych artykułach autorzy opisują przyszłość bibliotek z perspektywy bibliotek akademickich uczelni różnych typów, bibliotek publicznych i pedagogicznych. Ponadto opublikowaliśmy artykuły: podsumowujący działalność EBIB oraz analizujący wpływ „Biuletynu EBIB” na środowisko bibliotekarskie. W numerze znalazło się miejsce dla przybliżenia stanu dydaktyki bibliotecznej w szkołach wyższych i perspektyw dla tej roli bibliotek naukowych. Są tu też sprawozdania ze znaczących wydarzeń bibliotekarskich, w tym z II Kongresu Bibliotek Szkół Wyższych, którego inicjatorem i współrealizatorem było Stowarzyszenie EBIB.

Niniejszy numer biuletynu otwiera artykuł sponsorowany sklepu biblioteczne.pl¹ *Znaczenie akcesoriów bibliotecznych w kontekście organizacji oraz codziennego funkcjonowania placówki* przygotowany przez Oskara Bugaja. W artykule przybliżone zostały produkty marki Campus, które są niezbędne w bibliotekarskim zawodzie, a do tego estetyczne i poprawiające funkcjonalność każdej biblioteki. Warto podkreślić, że biblioteczne.pl to polska firma, która działa na rynku już od kilkunastu lat. W ramach sponsoringu właściciel sklepu zasilił konto zbiórki dla bibliotek poszkodowanych w powodzi kwotą uzgodnioną z redakcją.

Anna Kamińska w pierwszym artykule *Biblioteki akademickie w podróży przez wieki: co przyniesie kolejny krok?* zabiera nas w podróż w czasie. Przedstawiając dzieje bibliotek od wynalezienia pisma poprzez różne postacie książki, potwierdza, że historia kołem się toczy. Gliniane tabliczki przypominają dzisiejsze tablety, a starożytne czytanie zwojów to dzisiejsze scrollowanie. A co przyniesie

¹ Wszystkie odesłania do stron internetowych przedstawiają wersję aktualną w dn. 26.11.2024 r.

przyszłość, czy czegoś powinniśmy się obawiać, a może sami tę przyszłość ukształtujemy? Autorka dzieli się swoimi przemyśleniami, skłaniając do refleksji również Czytelnika.

Uniwersyteckie spojrzenie lidera na przyszłość bibliotek zaproponowała Małgorzata Dąbrowicz w tekście *O przyszłości bibliotek (akademickich) słów kilka*. Autorka z dużym zapałem zwraca uwagę na rolę lidera w kształtowaniu przyszłości biblioteki uczelnianej. Podkreśla rolę prognozowania, planowania, opracowywania długofalowej strategii. A także powołuje się na... Czarne Łabędzie, czyli zjawiska wysoce nieprawdopodobne, nagłe i o ogromnym wpływie na rzeczywistość. Nie zapomina o ludziach, ich kompetencjach, umiejętności nawiązywania relacji i budowania więzi społecznych.

Stanisław Skórka, współzałożyciel EBIB-u i redaktor biuletynu w pierwszych latach jego istnienia, w artykule *Biblioteka przyszłości, czyli subiektywna prognoza dla bibliotek akademickich* przybliżył własną wizję przyszłości bibliotek uczelnianych. Zwrócił uwagę na bardzo ważny aspekt, jakim jest ugruntowanie prawne istnienia bibliotek, które w każdej chwili może zostać zmienione, nadając nowy kształt bibliotekarstwu akademickiemu lub likwidując je. Mimo takich przemyśleń, autor pozostawia nas z optymistycznym przesłaniem, z którym trzeba się zapoznać.

Artykuł Doroty Bednarczyk, Danuty Murzynowskiej i Joanny Potęgi *Tylko publiczne przetrwają – wybrane przykłady aktywności bibliotek publicznych* jest trochę nietypowy. To nie bibliotekarze z bibliotek publicznych chwają się swoimi osiągnięciami, ale koleżanki bibliotekarki „z zewnątrz” dzielą się swoimi odkryciami na ich temat. Autorki skupiły się na trzech tematach: tym co stanowi trzon działalności bibliotek, czyli szeroko pojętej promocji czytelnictwa, dbałości o współpracę ze środowiskiem, w którym przyszło im działać, oraz uczestnictwo w tworzeniu społeczeństwa wiedzy i współuczestnictwo w pozyskiwaniu cyfrowych kompetencji. W artykule przedstawiono wiele bibliotek niewielkich, gminnych i powiatowych, mało znanych, a jednak odgrywających ważną rolę w regionie.

Biblioteki publiczne opisane w tekście *„Biblioteka jutra”: wspólne dobro w zmieniającym się świecie* zdaniem Natalii Gromow będą w przyszłości stanowiły powszechne i egalitarne instytucje kultury. Autorka podkreśla, że ich rozwój to najbardziej opłacalna inwestycja społeczna, zapewniająca równe szanse w dostępie do informacji i kultury.

Wizja bibliotekarstwa pedagogicznego zawarta została w artykule *Bibliotekarstwo jutra – edukacja, informacja, kultura*. Autorki: Marta Truszczyńska i Marta Ślusarek podkreślają rolę bibliotek, których największym wyróżnikiem są odbiorcy usług, czyli nauczyciele. To dla nich należy rozwijać właściwy wizerunek biblioteki jako miejsca przyjaznego, jako kreatywnej przestrzeni, profesjonalnego wsparcia, przygotowując nauczycieli do działania w wirtualnej rzeczywistości z udziałem sztucznej inteligencji.

Dział „Badania, opinie” rozpoczyna tekst Marzeny Marcinek, która w kompaktowej formie przedstawia historię EBIB-u, a słowo-klucz „odskocznia” celnie oddaje jego ideę. Artykuły z „Biuletynu EBIB”, wykorzystywane w procesie dydaktycznym, codziennej praktyce i zdobywaniu kwalifikacji zawodowych – stanowiły np. materiał przygotowawczy do egzaminu na bibliotekarza dyplomowanego. EBIB-owe doświadczenie było też „punktem odbicia” dla członków redakcji, którzy sięgnęli po awans zawodowy, a czasem i dyrektorskie stanowiska. EBIB zasługuje na szerszy opis, ważne jednak, aby podejmując się tej pracy, nie zatracić tego, co w jego działaniach było najważniejsze: otwartości, ciekawości zawodowej, ducha współpracy i poszanowania równości wszystkich członków zespołu.

Czy czytając artykuły w kolejnych numerach „Biuletynu EBIB”, zastanawialiśmy się, jaki wpływ ma to czasopismo na nasze środowisko zawodowe? Pewnie nie... Analizę bibliometryczną czasopisma przygotowała dla nas Aneta Drabek. Autorka sprawdziła cytowalność całego zasobu biuletynu. Podsumowała liczbę tekstów, autorów, wyodrębniła artykuły z największą liczbą cytowań oraz policzyła cytowania dla poszczególnych numerów. Wskazała na sukces, jaki czasopismo odniosło w środowisku zawodowym, który prawdopodobnie jest zasługą szybko przebiegającego procesu wydawniczego, łatwej dostępności do treści, a przede wszystkim publikowania najważniejszych i najbardziej aktualnych zagadnień, niejednokrotnie zapowiadających dopiero pewne zjawiska.

Schyłek dydaktyki bibliotecznej czy ponadczasowa misja wspierania kształcenia? Badania w polskich bibliotekach akademickich to artykuł będący utrwaloną wersją referatu przygotowanego i wygłoszonego podczas II Kongresu Bibliotek Szkół Wyższych przez Iwonę Sójkowską. W pierwszej części artykuł prezentuje na podstawie przeglądu literatury osiągnięcia dydaktyki bibliotecznej na świecie, by w dalszej części zaprezentować stan dydaktyki w polskich bibliotekach akademickich. W tekście można znaleźć wiele dydaktycznych inspiracji.

W dziale „Sprawozdania” znalazły się trzy teksty opisujące ważne spotkania środowiskowe. Lidia Derfert-Wolf i Iwona Sójkowska jako reprezentantki Stowarzyszenia EBIB przygotowały *Sprawozdanie z II Kongresu Bibliotek Szkół Wyższych, 18-20 czerwca 2024 r.* Szczegółowo omówiły wykłady wprowadzające oraz przytoczyły tezy z licznych dyskusji. W sprawozdaniu umieszczone zostały linki zarówno do prezentacji, wniosków kongresowych, jak i nagrań z tego wydarzenia dostępnych na YouTube.

Kolejne sprawozdanie z IV Konferencji Naukowej Konsorcjum BazTech „Bibliograficzne bazy danych: orientacja na przyszłość” przygotowały Elżbieta Nazaruk i Lidia Derfert-Wolf. Autorki przybliżyły wystąpienia i panele dyskusyjne, których tematem były szeroko pojęte bazy literaturowe, ich znaczenie i funkcjonalności. Zwróciły również uwagę na wystąpienia poruszające problematykę prawa autorskiego oraz sztucznej inteligencji. W sprawozdaniu zawarto linki do nagrań z obrad.

Sprawozdanie z 16. Forum Młodych Bibliotekarzy: Biblioteka – ewolucja – rewolucja. Toruń, 12–13 września 2024 r. przygotował zespół pracowników toruńskich bibliotek, bezpośrednio zaangażowanych w organizację tego spotkania. W tekście odnajdziemy bardzo sympatycznie brzmiący wątek o współpracy ponadinstytucjonalnej. Ponadto autorzy przybliżyli przebieg forum i tematy, które stały się przedmiotem dwudniowego wydarzenia. Młodzi bibliotekarze mieli możliwość wymiany doświadczeń i uczestnictwa w dyskusji nt. zmian technologicznych i przyszłości bibliotek, która jest w dużej mierze od tych zmian zależna.

I choć to ostatni numer „Biuletynu EBIB”, a Stowarzyszenie EBIB kończy swoją działalność z dniem 31 grudnia 2024 r., to treści, które wspólnie z Wami, Drodzy Autorzy, i dla Was, Drodzy Czytelnicy, wytworzyliśmy, pozostaną dostępne tak długo, jak długo będziecie chcieli do nich wracać. Jednocześnie członkowie zespołu EBIB, od stycznia 2025 r. reprezentujący już tylko siebie i/lub swoje miejsca pracy, chętnie pozostaną z Wami w kontakcie.

Z bibliotekarskimi serdecznościami
Iwona i Ania